

Θέμα: Η ποίηση του κομμουνισμού έρχεται από το μέλλον

7.11.16

Αν ο Μαρξ αναζήτησε το πρώτο κύμα του κομμουνισμού στις τάξεις που αναδείκνυε το μέλλον της Βιομηχανικής Επανάστασης και ο Λένιν επιχείρησε το δεύτερο κύμα του κομμουνισμού πατώντας στις τάξεις του μέλλοντος του μονοπωλιακού καπιταλισμού/ιμπεριαλισμού, το ερώτημα σήμερα είναι: θα αναδειχτούν οι όροι για το τρίτο, νικηφόρο κύμα του κομμουνισμού, όπως αυτοί απορρέουν από τον σύγχρονο ολοκληρωτικό καπιταλισμό;

Οι νέοι «Οκτώβρηδες» απέναντι στην ΤΙΝΑ

Από πού μπορεί να αντλήσει τα καύσιμα και την ποίησή του ο κομμουνισμός σε μια εποχή όπου η βαριά σκιά τού «δεν υπάρχει εναλλακτική» -της περιβόητης ΤΙΝΑ- πνίγει κάθε αντικαπιταλιστικό σκίρτημα και όπου τα τρομακτικά προβλήματα επιβίωσης που αντιμετωπίζει η πλειοψηφία των εργαζομένων φαίνεται να τροφοδοτούν με ακατανίκητο τρόπο το «κόίτα να την κουτσοβολέψεις και άσε τα πολλά»; Από το λεγόμενο «ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς», που όμως έχει καταρρακωθεί κυρίως από τον ενάμιση χρόνο διακυβέρνησης της «πρώτη φορά Αριστεράς»; Απίθανο.

Από τη λάμψη μιας επανάστασης - όπως η Οκτωβριανή, που τις μέρες αυτές συμπληρώνει έναν αιώνα παρά ένα χρόνο- η οποία ξεκίνησε με μεγάλες ελπίδες αλλά σε μια πορεία εγκατέλειψε τους μετασηματισμούς που οδηγούσαν στον κομμουνισμό, καταλήγοντας αρχικά σε ένα ιδιόμορφο εκμεταλλευτικό καθεστώς και μετά σε μια ανοιχτά καπιταλιστική κοινωνία; Προβληματικό.

Από κάποιους δήθεν «ορειχάλκινους νόμους της ιστορίας» που λειτουργούν, αν όχι ρητά τουλάχιστον υπόρρητα, όπως οι νόμοι της φύσης, εκπέμποντας παραισθησιογόνα «ιστορικής αισιοδοξίας» και στους πιο σκοτεινούς καιρούς, ακόμη κι αν - δεκαετίες μετά τη διατύπωσή τους - η ζωή δεν τους επιβεβαιώνει, με τον αντιδιαλεκτικό τρόπο που εννοούνται; Μη λογικό.

Από τα αγωνιστικά σκιρτήματα ή ξεσπάσματα των «κάτω», που δείχνουν ότι ακόμη και υπό το βάρος των πλέον καταθλιπτικών συσχετισμών το πνεύμα της ανυπακοής και της διεκδίκησης αναγεννιέται διαρκώς; Επίσης ατελέσφορο, στο βαθμό που αυτές οι εκφράσεις της συλλογικής δράσης των μαζών δεν εντυπώνουν βαθύτερες αλλαγές στους κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς.

Τότε; Γιατί σήμερα κάποιος να στρατευτεί στην υπόθεση της κομμουνιστικής απελευθέρωσης; Και τι κάνει αυτή την προσπάθεια να διαφέρει από τη στράτευση σε μεσαιωνικά θρησκευτικά τάγματα κι εκκοσμικευμένους θεούς, και επομένως να έχει ελπίδες να μετασηματιστεί από ένταξη σε μια απελπιστικά μειωστική και εν τέλει αυτοαναφορική πολιτική σχέση σε συνειδητή και ανιδιοτελή συμμετοχή σε ένα μεγάλο κίνημα και πρόγραμμα κομμουνιστικής διεθνιστικής χειραφέτησης;

Αν θέλουμε πραγματικά να διδαχτούμε από τον Μαρξ και τον Λένιν -και όχι απλώς να τους επικαλούμαστε εθιμοτυπικά και συνήθως επιλεκτικά - οφείλουμε να περπατήσουμε στις δύσκολες ατραπούς που κι εκείνοι βημάτισαν: ο Κάρολος αναζήτησε το πρώτο κύμα του κομμουνισμού στις τάξεις που αναδείκνυε το μέλλον της Βιομηχανικής Επανάστασης. Ο Βλαδίμηρος ανίχνευσε και επιχείρησε το δεύτερο κύμα του κομμουνισμού πατώντας στις τάξεις που εκπηδούσαν από το μέλλον

του μονοπωλιακού καπιταλισμού/ιμπεριαλισμού. Ιδού λοιπόν το ερώτημα: θα αναδειχτούν οι όροι για το τρίτο, νικηφόρο κύμα του κομμουνισμού, όπως αυτοί απορρέουν από το σύγχρονο ολοκληρωτικό καπιταλισμό;

Θαυμαστός καινούργιος κόσμος γεμάτος αντιφάσεις

Σήμερα ο μέσος Αμερικανός θα χρειαζόταν να εργαστεί μόλις έντεκα ώρες την εβδομάδα για όσα παρήγαγε σε σαράντα ώρες το 1950

Η *θαυμαστή εποχή της νέας τεχνολογίας* (εκδ. Κριτική, 2016) δεν υπογράφεται από μαρξιστές, αλλά από τους Erik Brynjolfsson και Andrew McAfee, διευθυντή και κύριο ερευνητή του Κέντρου για το Ψηφιακό Επιχειρείν του MIT (Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης). Θα μπορούσε, ωστόσο, να θεωρηθεί βιβλίο βάσης για τη θεμελίωση των σύγχρονων τάσεων – κομμάτων κομμουνιστικής απελευθέρωσης στο έδαφος της σημερινής πραγματικότητας. Το ίδιο και το βιβλίο του πέραν πάσης μαρξιστικής υποψίας Paul Mason, με τον προκλητικό τίτλο *Μετακαπιταλισμός* (εκδ. Καστανιώτη, 2016).

Γιατί λέμε κάτι τέτοιο. Όχι, προφανώς, γιατί συμφωνούμε με τα μεθοδολογικά εργαλεία και τις έννοιες που χρησιμοποιούν για να αναλύσουν τη σύγχρονη καπιταλιστική πραγματικότητα. Ούτε, επίσης, γιατί αποδεχόμαστε τα συμπεράσματά τους. Αλλά γιατί μέσα στις σελίδες τους μπορεί κανείς να αλιεύσει ένα πλήθος στοιχείων που αναδεικνύουν τη μεγάλη αντίφαση των σημερινών καπιταλιστικών κοινωνιών, από την οποία αναδύεται με σαφείς και πειστικούς όρους και με σύγχρονες προδιαγραφές η ανάγκη, η δυνατότητα και η τάση της κομμουνιστικής απελευθέρωσης: την αντίφαση ανάμεσα στις δυνατότητες που υπάρχουν να ζήσουν και τα επτά δισεκατομμύρια των κατοίκων του πλανήτη καλύτερα και στην πραγματικότητα των σύγχρονων εκμεταλλευτικών κοινωνιών, οι οποίες καταρρακώνουν την ανθρώπινη υπόσταση, καταστρέφουν το περιβάλλον και συνθλίβουν τις ελευθερίες, συντρίβοντας αυτές τις δυνατότητες κάτω από τις ερπύστριες της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, του κέρδους και της αγοράς.

Με τα λόγια του Mason (σελ. 253): «Σήμερα, η βασική αντίφαση του σύγχρονου καπιταλισμού εντοπίζεται ανάμεσα στη δυνατότητα για δωρεάν και άφθονα κοινωνικά παραγόμενα αγαθά και σε ένα σύστημα μονοπωλίων, τραπεζών και κυβερνήσεων, που αγωνίζεται σκληρά να διατηρήσει υπό τον έλεγχό του την πληροφορία και τη νομή της εξουσίας» ή «να διατηρήσει τα πράγματα ιδιωτικοποιημένα, εμπορεύσιμα και σε ανεπάρκεια» (σελ. 27). Κι αλλού (σελ. 109): «Όσο βαθαίνει η κοινωνική καταστροφή της νεολαίας, τόσο αυξάνεται η πιθανότητα να ξαναδοκιμαστούν τα αποτυχημένα πειράματα των πιστών του Μαρξ: ο μπολσεβικισμός και η διά της βίας κατάλυση της αγοράς».

Οι Brynjolfsson και McAfee παραθέτουν πάμπολλα στοιχεία που τεκμηριώνουν αυτή την αντίφαση, την οποία ονομάζουν «διχοτομία της αφθονίας και της ανισότητας» (σελ. 275). Αναφέρουν, για παράδειγμα, ότι σήμερα ο μέσος Αμερικανός θα χρειαζόταν να εργαστεί μόλις έντεκα ώρες την εβδομάδα για να παράγει όσα παρήγαγε σε σαράντα ώρες το 1950 (σελ. 168). Κι επίσης, ότι τα tweets που ενημέρωναν τους ερευνητές του Harvard για την εξάπλωση της χολέρας μετά το σεισμό του 2010 στην Αϊτή ήταν εξίσου ακριβή με τις επίσημες αναφορές, ήταν όμως ταχύτερα κατά τουλάχιστον δύο εβδομάδες!

Αν και φουτουριστικό (;) και σίγουρα διαπνεόμενο από άρωμα τεχνολογικού οπτιμισμού, το βιβλίο των ερευνητών του MIT καταρρίπτει την άποψη ότι ένα ισχυρό κύμα τεχνολογικής ανάπτυξης –άρα η αύξηση της παραγωγικότητας και των ρυθμών ανάπτυξης – «σηκώνει όλες τις βάρκες». Αντιθέτως, αποδεικνύουν ότι σήμερα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο και ότι, υπό τις παρούσες συνθήκες, οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) **οδηγούν σε διεύρυνση του κοινωνικού και οικονομικού χάσματος**: ενώ «στο μεγαλύτερο μέρος του 19ου και του 20ού αιώνα η απασχόληση συνήθως ανέκαμπτε ορμητικά έπειτα από κάθε ύφεση, μετά τη δεκαετία του 1990 αυτό έπαψε να

συμβαίνει» (σελ. 233). Επίσης, ενώ «στο παρελθόν οι απολαβές της εργασίας και η παραγωγικότητα αυξάνονταν παράλληλα, τα τελευταία χρόνια έχει ανοίξει ένα διευρυνόμενο χάσμα» (σελ. 241). Συμπληρώνουν αποκαλυπτικά: «Αν η παραγωγικότητα αυξάνεται και η εργασία στο σύνολό της δεν καρπώνεται την αξία αυτή, τότε ποιος ωφελείται; Σε μεγάλο βαθμό οι ιδιοκτήτες του υλικού κεφαλαίου. Το 2013, ενώ η οικονομία παρέμενε βυθισμένη στην ύφεση, τα κέρδη ανήλθαν σε ιστορικά υψηλά επίπεδα, τόσο σε απόλυτους όρους (1,6 τρισ.) όσο και ως ποσοστό του ΑΕΠ (26,2% το 2010, πάνω από το μέσο όρο 20,5% των ετών 1960-2007)» (ό.π.).

Τα πράγματα, βέβαια, είναι πολύ πιο δύσκολα για τον καπιταλιστικό κόσμο του 21ου αιώνα και δεν αφήνουν περιθώρια ούτε καν στην τεχνολογική ευφορία της προ του 2001 (κρίση νέας οικονομίας ή κρίση dot.com) περιόδου. Ο Mason μοιάζει να υιοθετεί την άποψη που διαβλέπει ιστορικά χαρακτηριστικά και αδιέξοδα στην κρίση που ενέσκηψε το 2008. Επικαλούμενος πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ, σημειώνει ότι η ανάπτυξη στον αναπτυγμένο κόσμο θα είναι «ασθενική» για τα επόμενα πενήντα χρόνια (σελ. 12)! Και το κυριότερο, υπογραμμίζει ότι το σύστημα «δεν έχει άλλες λύσεις, τουλάχιστον όχι του είδους που χρησιμοποίησε το 2009-2010» (σελ. 38).

Οι Brynjolfsson και McAfee, με μια προσέγγιση που σίγουρα μπορεί να προσφέρει πολλά στους μαρξιστές της σύγχρονης εποχής, πιάνοντας το νήμα της παραπάνω διαπίστωσης, επιχειρούν να ερμηνεύσουν γιατί σημαίνει αυτό. Επιχειρούν, με άλλα λόγια, μετά την εκτεταμένη περιγραφή των εντυπωσιακών δυνατοτήτων που προσφέρει η διαρκής ανάπτυξη των ΤΠΕ σε όλες τις σφαίρες της κοινωνικής ζωής, να αντλήσουν συμπεράσματα, τα οποία επιβεβαιώνουν τη μεγαλοφυΐα του μαρξικού νόμου περί τάσης πτώσης του μέσου ποσοστού κέρδους, ως αποτέλεσμα της αύξησης της οργανικής σύνθεσης του κεφαλαίου (δηλ. του γεγονότος ότι όλο και λιγότεροι εργάτες, οι οποίοι παράγουν υπεραξία, κινούν όλο και περισσότερα και ακριβότερα μέσα εργασίας, που δεν παράγουν υπεραξία). Έτσι, περιγράφοντας τον διάσημο στον κόσμο των ΤΠΕ νόμο του Moore (την τάση ταχύτατης εξέλιξης-ανανέωσης των τεχνολογιών αυτών), στην ουσία μάς παραπέμπουν στη μαρξική κατηγορία της «ηθικής φθοράς και απαξίωσης των μηχανών». Από την άλλη, περιγράφοντας μερικά χαρακτηριστικά των ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών (π.χ. δεν «καταναλώνονται» όταν χρησιμοποιούνται, μπορούν εύκολα και φτηνά να αντιγραφούν), μας παραπέμπουν στην πρόβλεψη του Μαρξ περί κλονισμού του νόμου της αξίας.

Σε ό,τι αφορά την **τάση ανόδου της οργανικής σύνθεσης του κεφαλαίου** και το πώς επιχειρείται να αντirroπηθεί, είναι χαρακτηριστική η εξής θέση: για κάθε δολάριο επενδύσεων σε κεφαλαιουχικό υπολογιστικό εξοπλισμό, οι εταιρείες πρέπει να επενδύουν άλλα εννέα-δέκα δολάρια σε λογισμικό και σε επενδύσεις σε «οργανωσιακό κεφάλαιο» (δηλαδή η επένδυση στην αλλαγή οργανωτικής δομής) ή σε ανασχεδιασμό της εκπαίδευσης, των προσλήψεων και των επιχειρησιακών διαδικασιών» (σελ. 176 και 230). Με ιδιαίτερη έμφαση, μάλιστα, τίθεται το θέμα των «οργανωτικών συνεφευρέσεων» και των «οργανωτικών καινοτομιών» (δηλ. των λεγόμενων νέων εργασιακών σχέσεων και νέων επιχειρηματικών και εμπορικών μοντέλων) ως απόλυτου όρου «για να επιτευχθεί το πλήρες όφελος των τεχνολογιών της δεύτερης εποχής των μηχανών» (σελ. 173).

Αν και θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως απόλυτοι γκατζετάκηδες, ιδού πως σχολιάζουν την άποψη ότι οι αυτοματοποιημένες μηχανές θα αντικαταστήσουν στην παραγωγή τον παράγοντα άνθρωπος: «Η παραγωγή στη δεύτερη εποχή των μηχανών εξαρτάται λιγότερο από το φυσικό εξοπλισμό και τα κτήρια και περισσότερο από τις τέσσερις κατηγορίες άυλων περιουσιακών στοιχείων: την πνευματική ιδιοκτησία, το οργανωσιακό κεφάλαιο, το περιεχόμενο που δημιουργούν οι χρήστες και το ανθρώπινο κεφάλαιο» (σελ. 200). Δεν μένουν μόνο εδώ. Συμπληρώνουν την άποψή τους θυμίζοντάς μας το «παράδοξο του Moravec», σύμφωνα με το οποίο ακόμη και οι τελειότερες ψηφιακές μηχανές δεν έχουν τις δεξιότητες που έχει ένα μωρό ενός έτους ως προς την αντίληψη και την κινητικότητα» (σελ. 58), καθώς και μια πρόσφατη μελέτη που υποστηρίζει ότι «το συνολικό μέγεθος του ανθρώπινου κεφαλαίου στην οικονομία των ΗΠΑ [...] είναι μέχρι και δέκα φορές

μεγαλύτερο από την αξία του υλικού κεφαλαίου» (σελ. 239).

Ο Mason επικυρώνει την πιο πάνω προσέγγιση υποστηρίζοντας: «Η πληροφορία διαφέρει από όλες τις προηγούμενες τεχνολογίες. Έχει την έμφυτη τάση να διαλύει τις αγορές, να καταστρέφει την ιδιοκτησία και να αποδομεί τη σχέση μισθού-εργασίας. Αυτό αποτελεί το υπόβαθρο της κρίσης που βιώνουμε» (σελ. 19). Στο πλαίσιο αυτό, καταλήγει σε μια γνωστή μαρξιστική θέση, διατυπωμένη όμως με τη δική του ιδιόλεκτο: «οι βασικές δομές μιας μετακαπιταλιστικής κοινωνίας υπάρχουν ήδη εντός του παρόντος συστήματος» (σελ. 15). Οι βασικές τάσεις, ανάγκες και δυνατότητες υπέρβασης του καπιταλισμού, θα λέγαμε εμείς, αναβλύζουν από τον ίδιο, φέρνοντας στο προσκήνιο όχι κάποιον «μετακαπιταλισμό», βέβαια, αλλά την κομμουνιστική απελευθέρωση.

Αυτό που λείπει είναι αυτό που κρίνει Η ΑΝΑΓΚΗ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

«Η απουσία ξεκάθαρης εναλλακτικής πρότασης εξηγεί γιατί τα περισσότερα κινήματα διαμαρτυρίας δεν κερδίζουν ποτέ [...] Για να αντικατασταθεί ο νεοφιλελευθερισμός, χρειάζεται να υπάρξει κάτι εξίσου δυνατό και αποτελεσματικό. Όχι απλώς μία λαμπρή ιδέα για το πώς θα μπορούσε να λειτουργεί ο κόσμος, αλλά ένα νέο, ολιστικό μοντέλο που [...] θα έχει εμφανώς καλύτερα αποτελέσματα». Το συμπέρασμα του Mason (σελ. 17) δεν διατυπώνεται με μαρξιστικούς κώδικες. Λέει, όμως, πολλά. Ας κάνουμε ένα φλας μπακ από τη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα και τον υποδιοικητή Μάρκος έως την Αραβική Άνοιξη και το Occupy movement, που περνάει από τους αντιμνημονιακούς αγώνες, τους Αγανακτισμένους, τα πειράματα της Λατινικής Αμερικής, τις διεκδικήσεις των Κινέζων εργατών της Foxconn (που παράγουν το iPhone5), τα πεντάμηνα ή τη Χαλυβουργική και τις πρόσφατες «Νύχτες των Ορθίων» στη Γαλλία.

Τι έχουν «αφήσει» πίσω τους σε ό,τι αφορά τη θέση των εργαζομένων και τους κοινωνικοπολιτικούς συσχετισμούς αυτά – και άλλα αντίστοιχα – τα λιγότερο ή περισσότερο σημαντικά δείγματα της συλλογικής δράσης των μαζών; Μεγάλο ερώτημα. Τεράστιο είναι και το αναπόφευκτα συνακόλουθο ερώτημα. Κι αν δεν «άφησαν» κάτι, αν δεν κατόρθωσαν να αναμετρηθούν αποτελεσματικά με το αστικό στρατόπεδο, γιατί έγινε αυτό;

Για κάποιους, η απάντηση βρίσκεται στο ότι έλειψαν η επιμονή και η μαζικότητα. Πολλά παραδείγματα καταρρίπτουν αυτή την εύκολη «ερμηνεία». Για άλλους ότι έλειψε η «κυβερνητική πρόταση». Ο διάττων αστήρ της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ αλλά και η λατινοαμερικάνικη εμπειρία αποκαθλώνουν και αυτό τον μύθο. Για μερικούς, τέλος, φταίει ότι οι μάζες δεν «εμπιστεύτηκαν το κόμμα», «παρασύρθηκαν από τον ομορτισμό» ή «ξεγελάστηκαν από την αστική προπαγάνδα». Αλήθεια, και οι αγώνες που καθοδηγήθηκαν από το «κόμμα» αυτού του τύπου τι απέφεραν; Ας αναλογιστούμε. Τι μπορεί να προσφέρει περισσότερα στους αγώνες του αύριο; **Οι εν λόγω χρεοκοπημένες απόψεις ή η ανάδειξη της ανάγκης για κομμουνιστικές απαντήσεις στις μάχες του παρόντος;**

«ΩΔΙΝΕΣ ΤΟΚΕΤΟΥ»

Ο δρόμος είναι επαναστατικός. ΟΧΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΜΟΣ

Ο κλασικός ευρωκομμουνισμός παλαιότερα και οι διάφορες παραλλαγές του σήμερα –είτε αποσπάστηκαν από το «σώμα» του ΣΥΡΙΖΑ, είτε θήτευσαν σε άλλους χώρους της Αριστεράς, είτε αναφύονται χωρίς προφανές πολιτικό παρελθόν, είτε αρδεύονται από τις λατινοαμερικανικές εμπειρίες – **επιμένουν να αναζητούν στην εποχή μας έναν κομμουνιστικό μετασχηματισμό χωρίς «ωδίνες τοκετού».** Μέσα από σταδιακές «νίκες», που θα μετασχηματίζουν βήμα βήμα τον κόσμο της εκμετάλλευσης στο αντίθετό του.

Στην αναρχίζουσα εκδοχή του αυτό το ρεύμα καμώνεται πως μπορούμε «να αλλάξουμε την

κοινωνία χωρίς να πάρουμε την εξουσία», με πειράματα «κοινωνικής οικονομίας» και σταδιακές «ρωγμές». Στην προβληματική του Mason εμφανίζεται ως ανάδυση του «μετακαπιταλισμού» μέσα από τον καπιταλισμό, όπως η αστική τάξη αναδύθηκε μέσα στη φεουδαρχία. Στην κλασική αριστερή - ρεφορμιστική εκδοχή, βαυκαλίζεται πως με κοινοβουλευτικούς δρόμους, παραγωγικές ανασυγκροτήσεις και δυαδικές οικονομίες μπορούμε να ακυρώσουμε τα θεμέλια του συστήματος. **Στις «κομμουνιστικές» παραλλαγές εμφανίζεται κάποτε να προβάλλει ενδιάμεσες συνολικές πολιτικές λύσεις (όπως η λαϊκή οικονομία - εξουσία) χωρίς επανάσταση και άλλοτε να αποσπά αντιδιαλεκτικά την ανατροπή της κυρίαρχης σήμερα γραμμής του κεφαλαίου από την ανατροπή των εκμεταλλευτικών κοινωνικών σχέσεων.**

Αν και περιβάλλονται με ένδυμα ρεαλισμού, ευρύτερης συσπειρωτικής ικανότητας και δυνατότητας για ανακουφιστικές νίκες, οι απόψεις αυτές είναι ουτοπικές. Και μάλιστα πολύ πιο ουτοπικές από μια γραμμή και τακτική επαναστατικού δρόμου, που παρεμβαίνει στις αναμετρήσεις του παρόντος, έχοντας ως νεύρο το άλμα της επανάστασης και ατμομηχανή τον κομμουνισμό ως «κίνηση που καταργεί την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων».

Αν θέλουμε, όμως, να αναμετρηθούμε αποτελεσματικά με την «υπάρχουσα τάξη πραγμάτων», αυτό είναι αδύνατον να γίνει αυθαίρετα. Μπορεί να γίνει μόνο με τους όρους που υπαγορεύει αυτή η «τάξη πραγμάτων» και η πραγματική δυναμική της ταξικής πάλης και όχι με τακτικές που απηχούν ετσιθελικές κατασκευές γραφείων, αυταπάτες για τον ταξικό αντίπαλο και τα περιθώρια υποχωρήσεων που έχει, έλλειψη ιστορικής αυτοκριτικής και επιλεκτική τσιτατολογία ακόμη και στο έργο επαναστατών όπως ο Λένιν ή ο Γκράμσι.

Είναι, λοιπόν, η «υπάρχουσα τάξη πραγμάτων» - ο σύγχρονος ολοκληρωτικός καπιταλισμός - **κι όχι η «απογείωση» κάποιων «αιθεροβαμόνων» που αναδεικνύει ως μοναδική μαζική και συνάμα αποτελεσματική γραμμή μαζών τον επαναστατικό δρόμο.** Μαζική και αποτελεσματική και σε ό,τι αφορά τις καθημερινές αναμετρήσεις με το κεφάλαιο, την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, τα μνημόνια, την ΕΕ, την πολεμική απειλή, αλλά και σε ό,τι αφορά την κατάργηση της αστικής εξουσίας και τη δρομολόγηση των μετασχηματισμών που τείνουν προς τον κομμουνισμό.

Γιατί, πώς να το κάνουμε. Αν υπάρχει τρόπος να σπάσει σε επιμέρους σημεία ή και συνολικά η φυλακή που διαμορφώνουν τα μνημόνια, οι εργοδότες και η ΕΕ, να αποσπαστούν ακόμη και οι ελάχιστες κατακτήσεις, αυτός ο δρόμος σήμερα περνάει μέσα από την επαναστατική γραμμή και πρακτική και όχι από τα κακέκτυπα του ιστορικά χρεοκοπημένου μεταρρυθμισμού.

Βασίλης Μηνακάκης, μέλος της Π.Ε. και της Επιτροπής Θεωρίας του ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση

[Tweet](#)
